

వొంటరితనం

యెంత రాత్రినా యింటికి వెళ్ళడమంటే, దిగులు పుట్టించే, యెండాకా కాలపు సాయంత్రమది. దక్షిణపు గాలితో కంఠం కలిపి నూన్య నారాయణ పాడ తో వుంటే యింటికి రాడం అలిశ్యవయిందని చెండు గంటల సేపు మాట్లాడకుండా, మొహం ముడుచుకునే భార్యా, రాక్షసులవలె తగూలాడే నలుగురుపిల్లలూ, నాటుకలో హిరణ్యకశిపుడివలె కోరునంతా తన రంజనలలాగు చూసుకుని నాట్టుమాడే శిరదారూ, లోకంలో వున్నారనే సంకతనే మరచిపోయి, గాన ప్రపంచ వీధుల్లో స్వేచ్ఛాకర్తనం సల్పుతున్నాను. కాని కడ పులో చురచూ, పెరుగుపచ్చడినీ, పప్పుపులుసునీ, దాని తోటి రాచిప్పనీ, దీపం శెమ్మనీ, వంటిటిని, భార్యానీ, జ్ఞాపకానికి తెచ్చింది.

“లేదాం” అన్నాను, కవంమీద, దిగులుతో.

“యేం అంత తొందగ!” అన్నాడు ఒకడు.

“కడ పులో ముడుకుంది” అన్నాను.

“వీడు యెప్పుడూ యిట్లానే తొందర పడతాడు. ఏదో యింటిదగ్గర ఆనుమానం యేడిసిపోంది”

“అనుమానమంటే మాత్రం, యెంచేసాడేం?”

“కిన్నక్కని రూఢిచేసుకుంటాడు, తోరగాపోయి.”

“అట్లా ఆనుమానంగా వుందిలేనే మంచిది. రూఢిచేసుకుంటే ఆడో తంటా.”

“తంటా యేముంది? యిద్దర్నీ పక్కలు విరగ తంతాడు.”

“తంతాడు? తన్నడమే! యిట్లాంటివాళ్ళని చాలామందిని చూశాం.”

“లేకపోలే, వూరుకుంటాడా?”

“యెవరో చాలగాని ఆడముండ వూరకోవాలి గాని, మనవాడు....”

“మొగరాక్షసుడేనా యేమీ చెయ్యలేదు. భార్యనీ, విటుణి కసిదీరా స్వేచ్ఛాగా కండలు, వెళ్ళే కాలం దాటిపోయింది. యెంతకాలమనీ భార్యని తాళాలు వెయ్యగలడు? అందులో పిల్లలతో సహా ఆడ్డపెట్టడం అసాధ్యం.

బెటపడిలే పరువునను.....అదంతా యెందుకు ? యిందాక నలుగురు చక్కని పిల్లల్ని వెంటబెటుకు యిట్లా వెళ్ళలా, ముగ్గాయన. ఆయన సంగతేమయింది చెపుదూ ? మళ్ళీ యవ్వనంలా వున్నప్పుడు మనుషుల్ని కాలికు తినేవాడిలాగ కనపడేవాడు ! పోలీసు డిప్టీనూపరిం డెంటుపని..... మొదటి నించి చెపుతాను విసండి. యీసారి ఆయన కనపడ్డప్పుడు ఆ పెద్దపిల్లల ముగ్గురి మొహాలు చూడండి; ఆ చివరిదాని మొహంచూడండి. నాకభ వాసనం మీకే తేలుతుంది.

ఆయన పేరు వెంకటబ్రహ్మం. ఆ పేరు చెప్పితే చాలు, దొంగలకే కాదు మంచివాళ్ళకీ, మేస్త్రీటుకీ, తక్కిన యినస్సెక రకే చూడలు. కాని యింటికి వెళ్ళగానే ఆతని తీరే మారిపోయేది. చండ్రిపిల్లవాడె తన పిల్లలతో ఆటలు, గంతులు, వీటితో కాలం గడిపేవాడు. పిల్లలే తనకి ప్రాణం. వాళ్ళకోసమే జీవించేవాడు. ఆ స్పి, డబ్బు, ఉద్యోగం, అన్నీ వాళ్ళకోసమే. ఆ పిల్లలకీ యితనంటే అభిప్రేమా, సంతోషమాను. అతనిని గాన వాళ్ళం దరూ అతను చాలా అద్భుతవంతుడనుకునే వాళ్ళు.

చదువుకోసం పిల్లల్ని రాజోలులో వోదలి, ఆగ్నేసుబోటులోతనూ, భార్య, పసికుర్రాడూ సర్కీటు వెళ్ళారు. ఒకరోజు రౌతిపడ్డాక వోస్తా నన్ను వాకు పనితోరగా ముగియడంచేత, వెంకటబ్రహ్మం మధ్యాహ్నం వాలి గింటికే వచ్చి తనరెటరు, తనపడక గదిలోంచి, తోరతోరగా ఆగ్నేసుగది లోకి పోవడంచూశాడు. తనవాల రెండు రోజులు బాగ్రతగా కనిపెట్టే టప్పటికీ, ఆతని అనుమానం నిశ్చయమయింది. అతనివోళ్ళు క్షరెతింది. మొదటి నించి తన భార్య సుభద్ర ప్రవర్తన తలుచుకుంటే, అన్నీ అనుమా నంగానే కనపడ్డాయి, యిప్పుడు ఆరెటర్నిచూస్తే వెంకట బ్రహ్మనికి అసలే చాలా అసహ్యం. తన భార్య అట్లాటివాణి యేరుకోడం చాలా నీచంగా తోచి బాధపడ్డాడు. సుభద్రని తిట్టినా, కొట్టినా, గాతనిన్నినా, యేమీ లాభంలేదని అతని పూర్వనుభవంవల తేలుసు. అదిగాక పెద్దకె, ముగ్గురు పిల్లల తల్లి అయి యిన్నాళ్ళు అతనితో కలిసి కష్టముఖాలు పంచుకున్న దాన్ని చెయ్యిచేసుకోడం అతనికి నుశస్కరించలేదు. అలాగించి ఆలోచించి అట్లాటిది సాగడానికి నీలేదని కఠినంగా భార్యతో చెప్పాడు.

యిప్పుడు వెంకటబ్రహ్మంగారికి గుండెల్ని పీక్కుతినే పెద్దసంజేసం ఒకటి పట్టుకుంది. యీ ముగ్గు, పిల్లలూ తన పిల్లలవునా, కాదా అని. వాళ్లలో తనవాళ్లెందరో కానివాళ్లెందరో పూర్వపు సందర్భాలన్నీ జ్ఞాపకం తెచ్చుకున్నాడు. వాళ్ళు దగ్గరికి వచ్చినప్పుడల్లా తన మొహం వాళ్ళ మొహాలు పరకాయించి పోల్చుకుని, పరధ్యానంలో పడేవాడు. వాళ్ళమీది ఆపారమైన ప్రేమ, వాళ్ళు తనవాళ్ళూ కారమో, యిన్నాళ్ళూ యెనళ్ళనో, తన బిడ్డలని పిలుస్తో, ప్రేమిస్తో, వాళ్ళకోసం తన కృత్రికతా యిచ్చేసి, బాధలు పడడం—యివన్నీ ఆత్మ నరకబాధ పెడకున్నాయి. తన భార్యని నిజం చెప్పమని అడిగితే చెబుతుందా? అందులో యింతి పోట్లాటగా వున్నప్పుడు!

వారం రోజుల్లో తన భార్య నడవడి యథాప్రకారంగానే వుందని ఆతనికి బాగా తెలిసింది. యీసారి చాలా కఠినంగా మాట్లాడేటప్పటికి “సరేలే, నేనే బైటికి వెళ్ళిపోతా” నంది గుభద్ర. ఆమాటతో పులివంటి వెంకటబ్రహ్మంగారి దుకుడంతా అణిగింది. యీ ఆసహ్యం పడలేక, పొమ్మ నాలని నాలికదాకా వచ్చింది. కాని వెంటనే, వేరే ఆలోచన వచ్చింది. తన పరువుసంగతి తెలుసుకున్నాడు. యిక్కస్పెక్టరూ, చివరికి పోలీసు బనానూ, తన వ్యవహారం గుంపులు గుంపులుగూడి మాట్లాడుకోడం, తన ముందు కాల్యూటుకెట్టి, వెనకాలే నవ్వడం, తన బంధువులు తనని వోదార్చడం, “వెళ్ళాన్ని అదుపులో పెట్టలేనివాడు వూళ్ళని అదుపులో పెడతాట!” అనుకోడం అన్నీ కళ్ళకు తటాయి. తెలివిగా అప్పటికి వూరుకుని కోరువారితో చెయ్యవలసిన సంగతేమిటని ఆలోచించి, ముందు ఆ రెండుమీద రిపోర్టు రాసి ఒదిలీ చేయించాడు. అతను వూరంతా గోలపెట్టి కెలవు తీసుకొని అక్కడే వున్నాడు. అతన్ని తన్నించాలని చూశాడు. కాని అతను చాలామందికి యిప్పుడు కావడంచాతా, జాగ్రత్తగా వుండడంచాతా, అది చాలాకాకపోయింది. తన యింటిలోనే వాణి పట్టుకుని తన్నడానికి సిద్ధమైతే, భార్య పిల్లలతో సహా రోడ్డుమీదపడియేడ్చి గోలచేసేటంత వరకై, పిగుపడి వూరుకున్నాడు. యిలు నరకమెపోయింది, భార్య మొహం మోసినప్పుడల్లా కోరిక వీర్చి, యెడ్డినించాలంత కోపమెబయ్యింది. కాని ఒక్కమాటంటే

లేచిపోతుందని భయం. ఆ పిల్లల్ని చూడగానే, వాళ్లు 'నాన్నా' అని యిప్పటి ప్రేమతో వచ్చి మిడని కావించుకోగానే, వాళ్లంతా శైశ్రులు పోకినట్లువుతుంది కాని వాళ్లని వొడలేడ. వాళ్ల ప్రేమలేకుండా ఉండలేడ. ఆ రైతుకు కెలవెప్పడేపోతుంగా అని ధ్యానం చేసుకుంటూ యీ బాధనంతా భరిస్తున్నాడు. పూరంతా యితనంటే నవ్వులాటై పోయినట్లుంది. అతనికి వీవు వెనకాల, 'రెండ్' అని కేకలు వేసున్నా రనుకున్నాడు. గోడలమీదా, రైలుకళ్ళలో, భాగ్యపేరు వెలుగుతోంది. కల అయిపోగానే రైతు పనికి రాజీనామాయిచ్చి చీరలకోటు వెట్టాడు. ఆ గుట్టల్ని వంచెయ్యాలన్నంత కోపమొచ్చింది. ఒక్కొక్క రాత్రి నిజంగా యేకోపం లాలో యేవో వేసానని అతనికి భయం కలిగింది. ఎం చెయ్యాలి?

పోనీ తాను బదిలీ తెప్పించుకుంటే? బావుంది. వెకె వ్రాశాడు. వాడూ వ్రాసే ఆ క్రా త్రవూగ ' కాని పరాయివూళ్ళో వాణి నడం విరిగే టుటు తిన్నోపడం వోగొప్పకాదు. ప్రయత్నించగా ప్రయత్నించగా మూలై క్లికీ విశాఖపట్నం మార్చాడు. అబదిలీతో వెంకటగ్రహాన్ని తన చిక్కల్లని తీరినట్లు, ప్రపంచంలా మళ్ళీ ఆనందమూ, ఆరోగ్యమూ, శాంతి, వున్నట్లు తోచింది. ఇప్పుడేం చేస్తుంది? తన భార్య పొందగల దిగుఅను చూసి అతనికి చాలా సంతోషం పొంది పొంగివచ్చింది. కానీ దీని పని ఆవూళ్ళో పటించాలి.

తీరా ప్రయాణమయ్యేసరికి సుభద్ర ఆవూరినుంచి కదిలిరానంది. ఆ మాటుతో అతనికి గుండె ఆగిపోయింది. అంత సాహసం చేసుందని అతను కిలలోకూడా అనుకోలేదు. బహిరంగంగా తనని వొడలే వాడితో వుంటుందా?

“నువ్వు రానంటే మూత్రం నేను వెళ్ళక యెట్టా తప్పకుంది?”

“వెడిలే వెళ్ళండి, వుంటే వుండండి. నేనీవూరు విడిచిరాను.”

తనలో ఎంతోపముంది? అతనిలో యేం విశేషముంది? లేక ఆశ్రి స్వభావమే అగా? మళ్ళీ తను కోరినవ్యధల్లా మాటాగోకిండా లోబడు కుంది, తను దగ్గర చేరకపోలే అక్షయం చెయ్యదు. కులాసాగా కనతో ఆనుభ విస్తుంది. వాడితోనూ అనుభవిస్తుంది, ఒకరూత్రిదయ గా అడిగాడ అపెని---

“ఎందుకు ఆతన్ని పదలలేవు? నన్ను చూస్తే అసహ్యమా?”

“లేదు.”

“ఎవరే?”

“మీకు తెలీదు. చెప్పడం నాకు తెలీదు.”

ఆమెని లొక్కలొని చూశాడు. అల్లరికింద దిగింది. రోడ్డుమీద రాగాలు పెట్టే విషయం కిందికి వచ్చింది. ఆఖరునాటి రాత్రి భాగ్య కాళ్ళ మీదపడి బతిమాలాడని కూడా అంటారు. కాళీకిపోయి సన్యాసం వుచ్చు కోడానికి నిశ్చయించుకుని సగందూరం బయలుదేరాడు. పిల్లలమీది ప్రేమ ఆ నిశ్చయాన్ని చెడకొట్టింది. ఆ పిల్లల్ని తీసుకుని విశాఖపట్నం వెళ్ళిపోయినాడు. ఒక వంట ఆమెనీ, ఆయానీ యేర్పరచుకుని నీ రోజుడాడు. పదిహేను రోజుల్లో బతుకు దుర్భరమైపోయింది. కచ్చీరికి పిల్లలు కిడలనిచ్చే వాళ్ళు కాదు. నెకీలెక్కి బోలుదేరితే ఆయా చేతుల్లో నిలగని యేసుపో రోడ్డు వెంట పడతారు. కచ్చీరించి రాగానే, ఆముగ్గురూ యితన్ని కావలించుకుని, “అమ్మ, అమ్మ!” అని ఒకటే గుండె కరిగేటటు యేడవు. చంటిపిల్లవాడు దిగులుతో కల్యాణాతున్నాడు. ఆ నాకరు యీపిల్లల్ని సరిగా చూటం లేదని, నాకరు మళ్ళీ నాకరువెటినా, లాభం లేదని తెలిసింది. తను యెన్నడో మరచిపోయిన బంధుల సందరినీ ముఖం ముసలి విశంతువులని, జ్ఞాపకం తెచ్చుకుని, గప్పించాలని చూస్తే, ఒక్కరూ నోకలేదు; ఆసలు బంధువులు తక్కువ; వుద్యోగ గొల్లలో వాళ్ళతో యెక్కువ సంబంధం పెట్టుకోలేదు. వాళ్లందరికీ యిగ్గలంతా తెలిసి, యితన్ని సుం వెలిపడ వాడివలె చూస్తున్నారు. రాజుసహేంద్రవరం కరణాలయానికి వెళ్లి, విశంతు వివాహం చేసుకుంటూ నన్నాడు. యితని చరిత్రని, ఆ భార్యవంత చక్కగా చూసుకున్నావు, యింక యీ భాగ్యని యెంత బాగా చూసుకుంటావో, వెళ్ళున్నాడు. సిగ్గేసి యింటికిచ్చాడు. పిల్లలు అన్నం తినటంలేదు. ఆడుకోరు. రాత్రులు వాగురూ వూపిరాడ కండా చుట్టూ కావలించుకునిగాని నిద్రపోరు. యిట్టా యింకో పదిరోజులు యేడిపించే పుటికి, వాళ్ళమీది ప్రేమ అంతా యెగిరిపోయింది. వాళ్ళ మొహాలు కిపపడి పుటికి యొక్కడికి పోలిపోదామా అనిపించేది. అట్టిమనించి యింటికి వెళ్ళడ

మంటే నాడలుగా వుంది. ఆతల్లిలేని పిల్లల్ని తనుకూడా విసుకోకూడం, కొట్టడం సాగించాడు. అంతేగాక, వీళ్లు తన విడ్డబులునాకాదా, యీ క్రమలూ, బాధలూ, యెవరయి పిల్లలకోసమో పక తున్నానా, అనేసంగతి ఆతని హృదయాన్ని ఒక్క నిమిషం బాధించడం మానేలేదు. రాత్రులు నరాలు లాగి, గుండె పటుతుని, నిద్రపట్టు, బాధపడతాడు. లాంతరు తీసుకొచ్చి భద్రంగా వాళ్ల మొహాలు వెతుకుతాడు, యీ పిల్లల్ని వొడిచి తన భార్య యెట్లావుందా అని ఆశ్చర్యమూ, నిలవలేక వొచ్చేస్తుండేమోననే ఆశా, మళ్ళీ రానిపోనా అనే కోపమూ, పిల్లలమీదవున్న ప్రేమనంతా చంపుకున్న ఆశ్చర్య వికృత స్వభావానికి అసహ్యమూ, యిన్ని భావాలూ ఆతనిలో క్రమ తో ఉంటాయి. ఆ ముగురికీ ఫాటో తీయించి ఫాటోగ్రాఫర్ని భార్యకి పంపమన్నాడు. యెందుకో బాగా తెలియదు. యేవేవో కారణాలు చెప్పకుని సమాధానం వెంటుకున్నాడు. యెంత అక్కరలేపోయినా తల్లికదా, పిల్లల్ని చూడాలని వుండదా, ఆమెకి హృదయం లేకపోతే తనకేదా అనుకున్నాడు. యింతలో రెండోపిల్లవాడికి మాతాతుగా నెద బ్యరం వచ్చింది. నెలకు పుచ్చుకుని రాతింబవల్ల ఆతనికి నేవచేశాడు. ఒకరోజురాతి ఆ పిల్లవాడిపక్కన కూచుని వుండగా ఆ జబ్బూ, ఆ కుర్రవాడి అసహాయత్వం వాడి అమాంశ మెనపేమా, అన్నీ తలుపుకు వచ్చాయి. అమ్మదగ్గింది, యెందుకు తీసుకొచ్చావని అడగరు, మమ్మల్ని వౌంటరిగా నాకరమీద పారేసి, కష్టాలు వెట్టడానికి నీకు చేతు లెట్టా వచ్చాయి అనరు, యెందుకు యిట్లా కొడతావు, తిడతావనరు. తనని నమ్మి యిట్లా జబ్బులు తెచ్చుకుని, ఆ చేదుదుండులు గొంతుకలో పోసుకుంటో, చావుకుకూడా సిద్ధమవుతారు. వెంకటబ్రహ్మానికి యెంతో యేక పొచ్చింది. ఆ ఆత్మాయిని విసుకుతో తను శాటిన్ దెబ్బలూ, ఆ బాధ పడలేక వాడు వెటిన్ మొహమూ, అన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చి, యేడ్చాడు. యింత తన దగ్గర వీళ్ళని వుంచుకోకూడదు ; తన పరువుపోయినా సరే, అనుకుని, ఆ జబ్బు నయం కాగానే, ముగురు పిల్లల్ని, తీసుకుని ఆ రెటరూ, తన భార్య తను పూర్వంవున్న యింటోనే కావరం చేస్తోవుంటే, అక్కడికి వెళ్ళాడు. రెటర్ని 'పర్మినన్' అడిగి, ఆమెతో మాట్లాడి, సగం జీతం పంపేందుకు వొప్పుకుని, ఆ పిల్లల్ని ఆమె

దగ్గర దిగిపెట్టాడు. ఆరోజు రాత్రి యితన్ని వాళ్ళు అక్కడే భోజనానికి వుండమన్నారు, కాని అతను వుండలేదు.

ఆ పిల్లల్ని దిగిపెట్టి వొచ్చిననాటినుంచి వాళ్ళమీద మళ్ళీ అమితమైన ప్రేమ మొదలుపెట్టింది. వాళ్ళమీ అలరి చెయ్యలేదనీ, తనే అన్యాయంగా వాళ్ళని బాధపెట్టాననీ అనుకున్నాడు. వాళ్ళని మళ్ళీ చూడాలనే కోర్కెని అణచుకోలేక ఆవసపడాడు. మెల్లిగా మరిచిపోయినాడు. మూడేళ్ళు యెట్లాగలేనే తోసుకు తిరిగాడు. తరువాత వాళ్ళని వొక్కసారన్నా చూడకుండా వుండడం అసాధ్యమై పోయింది. వాళ్లు బతికి వున్నారో లేదోకూడా తెలీదు.

యెవరన్నా ఆ వూరి స్నేహితుల్ని మన పిల్లలెట్లా వున్నారోచూసి, రాయమంటే యెట్లా వుంటుంది? తను ఆవూరు వెడితే అందరూ తెలిసినవ్యక్తులూ? ఒకరోజు తన పెదబ్బాయి బల్లీ క్షుర్రాడితో పోక్కిడి, దెబ్బలుతీసి యింటికి వెళ్ళినట్లూ, యింట్లోవాగుకూడా చీవాటు పెడితే, తనని తలుచుకుని యేడుసున్నట్లూ, కలవొచ్చింది. కలలోంచి మెళుకువ రాగానే, పిల్లలకోసం, వేదన ప్రాకంభమయింది. ఆ రెటరు తనభార్య, తన పిల్లల్ని యెంత బాధపెడుతున్నారో, అని భయంపడుతుంది. ఆ పిల్లలు తనకోసం యేడుసున్నట్టే వుంది మర్నాడు రాజోలు రాత్రికి చేరుకునేట్లు ప్రయాణమైనాడు. దొంగతనంగా వాళ్ళయింటి కిటికీదగ్గర చీకట్లోనుంచుని, లోపలికి చూశాడు. రెటరు చుట్టూ కాలుస్తో వరండాలో కుర్చీలో పడుకున్నాడు. తన పెద క్షుర్రాడు గదిలో పాతం చదువుకుంటో అప్పుడప్పుడు ఆ రెటర్ని 'బాబాయ్' అని పిలిచి సందేహం లడుగుతున్నాడు. కుభద్ర ఆ గదిలోనే మంచమీద కూచుని చిన్నపిల్లకి చాట సేర్వతోంది. రెండో క్షుర్రాడు ఆ రెటరు సెక్కిలు గోడనానించి వుంటే యెక్కాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు. యిదంతా వెంకట్రమ్యంగారు చూశాడు. ఆ యిలు యెంతో 'కంఫర్టుబల్'గా కుఖంగా వున్నట్లు కనపడేది. ఆ సంసారం, ఆ అనందం, ఆ మూడేళ్ళు వొదలుకుని యేకాకినే నాను కదా అని దిగులేసింది. కుభద్రమ్మకూడా యిదివరకెట్టింటే అందంతా కనబడుతోంది. యింత పెద లోకంలో తన వొంటుకీసం మూరంగా కట్టింది మనసుకి. కాంతిలో స్వర్గం

లో వాళ్ళంటే, చచ్చిపోయినవాడి దెయ్యంలాగు తనింకేదో లోకం నింది
 నిగివొచ్చి వాళ్ళని, తనవాళ్ళని, చూస్తున్నట్టుయింది. గుండెలు పీక్కుపోయి
 వాయి. ఒక్కసారి ఆ పిల్లల్ని కావలించుకోవా లనిపించింది. కెంపు తెచ్చిన
 రిఫారాలు యేమిటో ఆ వెదకురాడికి విప్పిచెప్పి, ఆచిన్న కొడుకుని వాళ్ళో
 కూవోపెట్టకొని, ఆ కెండ్లొవాణి వెకిలుమీద పడకండా నిలపెట్టాలని
 కోర్కె యేడిపించింది. చివరకి ఆ యింటో కాలుపెట్టడానికి తనకిగ త
 లేదనుకొని వెళ్ళిపోయి, ఆ రాత్రి రెలెక్కాడు.

వాళ్ళనిచూసిన తగవారి ఆతని జీవితం దుచ్చుమై పోయింది. ప్రతి
 నిమిషమూ ఒతుకు వొంటరిగా వున్న దనిపిస్తోంది. సంతాయింపడం
 యెందుకు? యాకాకనెందుకు? చూడా యెంసుకు? చూతుళ్ళలో
 భోజనం, యెక్కిడోదిలో నిద్ర! సంతారాల్లోకి యిక్కన్నెరానిరు. యెవరూ
 కుభకార్యాల కాటె పిలువరు. పిలిచినా బంధువుల్ని చూడానికి సిగు. నా
 వాళ్ళనుకునే వాళ్ళులేరు. ప్రతాపనో వొస్తే, సంతోషం చెప్పకునేందు
 కిన్నా యెవరూలేరు. మంచిచీర చూస్తే నగలు చూస్తే, బొమ్మలుచూస్తే,
 యెవరిన్నా కొనిపెట్టాలనిపించేది. జబ్బుచేస్తే యెట్లావుందని పలకరించే
 వాళ్ళు లేరు. ఆ పిలులు కావాలి కావాలని రాత్రింబవళ్ళు అరిచేది
 హృదయం, వాళ్ళలో ఒక్కరన్నా తన సంతపిలలె వుండారని నిశ్చ
 యించుకున్నాడు. సంగతులన్నీ జ్ఞాపకం తెచ్చుకుని వాళ్ళ ఫోటోలు,
 తినఫోటో దగ్గరగా పెట్టుకొని పోలికలు చూసుకుంటాడు. కాని యేం
 చేస్తాడు? అట్లానే కుళ్ళుతో కాలం గడుపుకున్నాడు.

తరువారి నాలుగేళ్ళకి పాపం ఆ రెటరు చచ్చిపోయినాడు. తరువార
 రెండునెలల్లో వెంకటబ్రహ్మం, సుభద్రా, వెంకటబ్రహ్మం ముగురు కొడు
 కులూ, ఆ రెటరుకి పుట్టిన చంటిపిల్లా అందరూ సుఖంగా కాపరంచేసు
 న్నారు. వెంకటబ్రహ్మం వెనన్ పుచ్చుకుని, ఆ పాత యింటోనే నిర
 పడాడు. యిప్పుడుకూడా వాళ్ళవోళ్ళ ఆ రెటరుది వెద ఫోటోవుంది.
 వెంకటబ్రహ్మంగారి ముగురుపిల్లలూ ఆ రెటర్నే బాబాయి అంటారు. ఆ
 రెటరు కుతురుమాత్రం యాయన్ని 'నాన్నగా' రంటుంది.